Florinel AGAFIŢEI

Pipa

Era una dintre acele zile proaste în care, orice ai face şi ai gândi, pare să fie lipsit de sens, de logică. Stăteam în fața rafturilor bibliotecii şi căutam o carte anume care să-mi trezească interesul, dar nici un titlu nu mă putea mulțumi. Luam o carte, o răsfoiam neinteligent, brutal, chiar nervos şi o aşezam apoi în cu totul alt loc de parcă n-ar fi fost biblioteca mea, de parcă nu mi-ar fi păsat de ordinea prestabilită de către mine însumi printre scriitori şi cărțile acestora; mă reculegeam, imediat, cu ajutorul unei țigări şi a unei cafele prost râşnită, dar şi mai prost fiartă. Lucrurile acestea, execrabil împlinite, care-mi invadau organismul saturat de prea plinul zilei, mi-au trezit brusc disponibilitatea spre pasiuni bănuite a fi, demult, distruse. Doream să citesc altceva şi să studiez lucruri cu totul

noi, ceva ce nu mai făcusem până atunci, de exemplu, astronomia!

După câteva clipe de cugetare, renunţ! Ideea nu mi se pare absurdă ci, de-a dreptul impertinentă; auzi, eu şi astronomia! E ca şi cum l-ai obliga pe un arheolog să se apuce de ginecologie. Chiar dacă ambele profesiuni nu se ocupă cu lucruri de suprafaţă, obiectul studiului lor este destul de diferit!

Obosit de inconsecvenţa de care dădeam dovadă în alegerea titlurilor, luai la nimereală o carte şi am ieşii pe terasă, având grijă să-mi sorb ultima înghiţitură de cafea.

De câteva săptămâni venise primăvara şi la noi în oraş, lovindu-se accidental de pereţii blocurilor cenuşii, ai caselor smolite de trecerea veacurilor, poposind obosită şi extenuată fecioară, în braţele copacilor, tufelor de liliac. Ochii miraţi ai florilor divers colorate, răsărite destul de timid după gerul de acum câteva zile, îi făceau pe bătrâni mai geloşi, iar pe tinerii inconştienţi să creadă că au aripi şi că pot zbura. Totul era învăluit în cea mai perfidă, dar autentică iluzie.

De pe terasa mea se vedea aproape tot oraşul, în disperarea sa de furnicar inutil şi snob. Lumea agitată se revărsa intermitent, în valuri neregulate, pe bulevardele adesea insalubre, în diverse direcții, într-o permanentă şi chinuită zbatere. Privesc peste toți şi toate, aşezându-mă precaut pe un scaun împletit din papură, zâmbind vesel şi amar în acelaşi timp pentru că - îmi dau seama - orice aş face, aparțin furnicarului imbecilizat de grijile prozaice şi ieftine ale zilei. Unde sunt spiritele renascentiste de altădată? Îmi trece prin minte o întrebare, chiar în clipa când la poartă se aude soneria. Mă deplasez la marginea terasei şi încerc să observ cine are îndrăzneala să mă sune atât de matinal. Amicii îmi cunosc tabieturile şi mi le respectă. Dimineața nu pot fi deranjat sub nici o formă, nu că aş fi un om extrem de ocupat şi cu funcții înalte, nu! Dar mă enervează stilul acesta, al unora şi al altora, de a-ți pătrunde în casă, în locurile cele mai intime ale acesteia, pentru a surprinde un oftat sau un scârțâit neobişnuit ca, ulterior, să comenteze cu diverşi inşi, poate la o bere (lucrurile nu s-au schimbat deloc, au

rămas aşa de pe vremea lui nenea Iancu') ce fapte de-a dreptul misterioase se petrec la cutare sau cutare în casă, în apartament. Toată lumea mă cunoaşte cît pot fi de ciufut cînd sunt deranjat pe nepusă şi, decît să rişte cine ştie ce aversiune verbală din parte-mi, sună precauți, înainte de a mă vizita.

Soneria parcă a rămas blocată, ceea ce mă determină să cobor, oarecum precipitat şi nervos. Pe soneria aia am dat o grămadă de bani… Care o fi imbecilul…? Trec printre tufele de liliac ce străjuiesc aleile pietruite ale micii mele grădini şi nu mă feresc să le ating cu degetele. Efect terapeutic: aşa fac de fiecare dată, mai ales primăvara, pentru că mirosul acela crud, al frunzulițelor abia născute, mă ajută să-mi mențin o oarecare stare de optimism - adică reală autoamăgire - de care sunt perfect conştient, dar n-am ce face; unii folosesc drogurile, alții parfumul crud al liliacului de primăvară pentru a se echilibra nervos, pentru a se calma. La poartă, printre gratiile forjate, observ o țigancă mai mult decât tuciurie, care se zgâieşte la mine,

părând că a rămas cu degetul înțepenit pe sonerie.

- Haoleu, boierule, da' greu mai coborâşi!
- Bună-ziua şi matale! îi răspund eu, crezând că sunt subtil

ironic, dar baba trece peste formalități şi polițeturi cotrobăind prin sacul destul de mare ce-l poartă peste umărul stâng:

- Boierule, trăi-ț-ar familia matali, nu cumperi di la baba un

ceaon di tuci sau un cazan di aramă, bun di făcut țuica?

Privesc la ființa din fața mea – aidoma unui savant care studiază atent la microscop cine ştie ce gînganie dintr-o specie nemaiîntîlnită - şi aproape că mă pufneşte râsul: cum poate crede țiganca asta, că insul căreia i se adresează, corespunzător îmbrăcat, adică în halat de mătase fină şi papuci tivuiți cu blăniță de angora (doar v-am spus că sunt incapabil să mă desprind din snobul muşuroi!) ale cărui preocupări sunt din cele mai ciudate, sfidând cotele foarte înalte impuse de savanți în domenii de cercetare pretențioase, cum ar fi studiul dialectelor din subcontinentul hindus sau

problematica sufletului în filosofia jaina, ar putea vreodată să facă aşa ceva: adică să umble cu focul, cu prunele şi cazanele de țuică?! Ridicolul ridicolului şi nimic mai mult!

- Hai, boierule, ti mai gândeşti mult, că baba are di umblat azi!

şi-şi scoase tacticos o pipă din bronz, superb realizată, cu un lanț fin, din aur, atârnând aparent neglijent, într-o voltă inversă, tremurând în lumina clară a zilei de primăvară. Din gesturi scurte şi precise bătrâna îşi aprinse pipa pironindu-şi ochii asupra mea, aşteptând.

- Cred că m-ar interesa, mai degrabă, pipa dumitale decât alte lucruri pe care le vinzi, îi replicai, după o scurtă chibzuință.
- Pipa, boierule, nu-i di vânzari, dar dacă vrei una la fel, vino sâmbătă dimineață pi câmpul din afara orașului. Acolo avem corturile: băieții mei ț-or face o pipă, dar să vii cu bani… şî, dacă vrei, adu un şârag di mărgeli, un batic, câțiva lei ca să-ți gâcească baba trecutul, prezentul şî viitorul.
- Bine, s-a făcut! Rămâne pe sâmbătă dimineață… pe islazul din

marginea orașului, nu? apucai să mai întreb bătrâna care-şi luase picioarele la spinare, depărtându-se destul de rapid pentru anii săi numeroşi, scoşi în evidență de ridurile feței, aşa cum scoate în evidență vârsta arborelui secular numărul de cercuri din tulpina acestuia.
- Sâmbătă, sâmbătă… la islaz, veni răspunsul din capătul străzii, ca un ecou prelung, nefiresc.

Privesc la ceas şi constat că este aproape de orele prânzului, lucru oarecum nelalocul său pentru un ins ca mine,

deoarece la miezul zilei mă găsesc, cu regularitate, în improvizatul meu birou, chinuind memoria calculatorului şi a dosarelor cuprinse în acesta. Închid poarta şi mă prefac grăbit, dar ceva anume mă ține locului: gândul că avusesem un comportament diferit de până atunci, care nu era al meu, care nu mă caracteriza… În mod firesc aş fi alungat-o pe țigancă fără nici o remuşcare. Acum, însă, purtasem şi un dialog cu o asemenea ființă ba, mai mult, îmi stabilisem o întâlnire cu ea, auzi, pentru a-mi ghici viitorul!

M[uit repede peste tufele de liliac, spre balcoanele caselor vecine pentru a vedea dacă nu m-a urmărit vreo *gestapovistă* (aşa le spun eu celor care, stând mai toată ziulica acasă, altă preocupare mai bună nu au decât aflarea celor mai indiscrete amănunte din viața oamenilor oneşti…). Dar ce tot spun eu aici? Bârfa este o îndeletnicire de când lumea, iar alții nu pot trăi fără ea, căci este ca un drog: le procură atât satisfacții organice cât şi, era să spun, anorganice!). E linişte. Nu văd pe nimeni, am scăpat! Totuşi, nu-mi vine a crede că am putut lua o asemenea hotărâre pripită, de a merge

singur, printre țigani, departe de oraş, în marginea unei păduri. Sigur, nu Dumnezeu mi-a luat mințile.

Săptămâna a trecut în aşteptări şi chinuri prelungite, pentru că nu mă împăcam cu noua mea atitudine. Simțeam o metamorfozare a sinelui pe care n-o puteam controla, stăpîni. De exemplu, după despărțirea de țigancă, brusc, începusem să recunosc cine sunt: nici pe departe un om cu preocupări înalte, nici pe departe un erudit care traduce din limbile orientale pagini întregi pe zi, pierzându-se în cele mai înalte meditații iscate de problemele mari ale omenirii, nici pe departe un om onest care-şi vede de lungul nasului, care-şi poate aprecia propriile limite ştiind când şi unde să se oprească, nici pe departe, măcar, un snob adevărat! Eu nici asta nu eram, nu puteam fi, pentru că orice aş fi încercat să realizez, fie într-un mod original, fie imitându-i pe alții, eşuam în cel mai strălucit mod cu putință. Îmi dădeam seama că întâlnirea aceea cu țiganca mă schimbase şi nu ştiam cum avea să acționeze transformarea asupra mea, în continuare. Oricum, adus nu ştiu de ce forțe în fața unei realități

crude, m-am văzut în toată goliciunea spiritului meu puternic egotic şi, pentru prima oară în existență mi-a fost ruşine de ceea ce făceam, de ceea ce pretindeam că sunt, de legăturile mele cu lumea exterioară, de relațiile false cu diverşi amici falşi, de conjunctură etc. M-am privit în oglindă; chestia asta trebuia să-mi folosească în vreun fel, căci citisem, dar şi văzusem filme unde personajele principale îşi făceau procese de conştiință în fața oglinzii, după care deveneau alți oameni, totul decurgând apoi firesc, între legitățile unei morale extrem de înalte, ca şi cum am fi avut de-a face cu o altă persoană, radical schimbată.

Fixez intens în luciul oglinzii. Nimic! Oglinda nu-mi spune nimic, excepție făcând colțul său din dreapta, care este ciobit. Trebuia să-mi cumpăr alta, îmi trecu atunci un gând extrem de singur, ce risca să moară de solitudine. Coborâi în sufragerie şi privii la colecția mea de pipe şi stilete cu mâner argintiu. Constatai că mai există pe lume lucruri care mă pot încânta, cu toate că nu ştiam la ce-mi foloseşte această încântare. Îmi scot punguța cu tutun vechi, rafinat, lăsat

de străbunicul meu drept moştenire şi îmi aprind o pipă, aşezându-mă în fotoliul care scârțîie, aproape enervant. Scot rotocoale şi-mi pironesc ochii în tavan: ce şanse aş avea să mă schimb radical? Va trebui să abdic de la principiile mele cât şi de la acelea impuse de o societate care m-a dezgustat din clipa în care am renunțat la biberon şi să fac ceea ce n-am mai făcut niciodată: adică să am curajul de a mă desprinde de toți, de toate. Să fac, realmente, ceva care să semene a mine, care să pornească numai din mine. Să nu mă mai ascund, pentru că, jocul de-a v-ați-ascunselea nu mai e de vârsta mea. Trebuie să merg în marginea pădurii, pe islaz, să văd ce variantă îmi propune țiganca pentru viitor, căci prezentul şi trecutul mi le cunosc, pot spune că sunt plictisit de ele. Acest verb, *trebuie,* ajunsese să fie mai mult decât un imperativ pentru mine, devenise o obsesie imperativă şi era mai mult decât necesar să mă eliberez de ea. Mă decid să rup definitiv cu tot ce este mediocritate în jurul meu, cu tot ceea ce-mi insufla teamă, cu tot ceea ce înseamnă reguli impuse de alții. Scrumez în continuare şi adorm în

brațele generoase, căptuşite cu catifea verde, ale fotoliului sculptat în lemn de cireş…

Nu mai ieşisem demult în afara oraşului, dar nu regretam că acum paşii mă purtau spre liziera pădurii unde, din depărtare, am putut zări brațele unduitoare, de fum alburiu ieşind prin acoperişurile unor corturi imense, profilate negru şi tremurând în ceața luminoasă a zorilor; grăbii pasul aşezându-mi mai bine pălăria pe cap. Crezusem că va fi răcoare, dar se dovedise că mă înşelasem, ziua începând destul de caldă. Intrai direct pe islazul umed, înrourat, şi simții pământul moale, reavăn, cald, primitor. În atmosferă se întreceau parfumuri amețitoare de caişi înfloriți şi liliac strivit de roua căzută peste el. Îmi adusei aminte de copilărie, de zilele de primăvară când plecam cu băieții după iepuri de câmp, abia fătați. Locuiam la câmpie şi locul era plat ca o tablă de masă; totuşi, în unele locuri, natura crease mici ridicături care făceau apa de primăvară, născută din zăpezile topite, brusc, sub atingerea căldurii, să tresalte uşor, ca peste nişte minuscule praguri, plecând către locuri ascunse, neştiute de

nimeni. Mă opream atunci în fața unor asemenea mici râulețe şi mă închipuiam pe marginea unei cascade, căci firavele scurgeri diamantine care străluceau miraculos în bătaia astrului ceresc, tresăltau peste mici bulgăraşi de pământ, susurând nevinovat şoapte venite de departe, din timpuri eternizate sub semnul miracolului existenței universale. Fireşte, la vârsta copilăriei, nu făceam altceva decât să mă bucur de clipoceala jucăuşă a firului argintiu şi să mă întristez când prezența sa era anulată de razele prea puternice ale Soarelui.

Din stânga mea zbură o prepeliță, iar din dreapta vântul îmi purtă până la nări mirosul acrişor al fumului răspîndit în aer, pornit din focul făcut de țigani. Aburii pământului desenau arabescuri care, altădată, poate m-ar fi impresionat, dar acum nu aveam timp decât să-i remarc. Înaintea mea ieşi țiganca bătrână, cu un ceaun umplut cu apă.

- Bine că sosişi, boierule, că chiar acu' ne întrebam dacă mai vii. Hai, coraj, că nu halim oamini!

- Am adus toate cele ce m-ai rugat! şi mă cotrobăiam să scot

dintr-o sacoşă mărgelele, baticul şi banii.

- Da’ nu-i grabî, boierule, că iote, băieții mei s-au pus pe treabî

di dimineață, de-au strâns lemne di foc, că mai târziu o sî plouă, şî ei numai cu lemn di aista, foarte uscat, lucrează.

- Cum o să plouă, când pe cer nu-i o scamă de nor?! exclamai

cu o voce taremirată.

- Apîi, boierule, ai uitat că baba li ştie pi toate? şi-şi rânji la

mine dinții din aur, de parcă aş fi privit la sarcofagul lui Tutankhamon. Avea gura plină de dinți strălucitori şi gândii că aceasta trebuie să fie varianta, la propriu, a expresiei *ai gura aurită*. Din pădure răsăriră feciorii babei însoțiți de un bulibaşă foarte bătrân, aşa cum cred că vi-l şi imaginați: cu mustăți uriaşe, înfoiate precum cozile curcanilor, pălărie mare în boruri, cu nas borcănat, mic, cu burta susținută de o centură foarte lată din piele, din care ieşeau mânerele a două cuțite şi dând, permanent, porunci pe limba lui. Făcurăm cunoştință, iar băieții se apucară de lucru. Soțiile acestora se ocupau de mâncare, în timp ce puradeii încă mai dormeau pe nişte perne mari şi albe,

aşezate direct pe pământ, în mijlocul celui de-al treilea cort. O țigancă oacheşă, nemăritată, cu sânii goi pe sub bluza multicoloră, trecu pe lângă mine şi-mi zâmbi, aruncându-i alteia vorba repede rostită, din care n-am reținut decât cuvântul *mândru.* O întrebai atunci pe babă ce înseamnă acest cuvânt, iar ea-mi spuse că mândru, pe limba lor, a țiganilor, se traduce prin *frumos*.

Țiganii topeau bronzul cu grijă, lucrând numai cu nişte mici creuzete, cu tăciuni mereu aprinşi, şi nimic mai mult. În forme de lut uscat turnau ceea ce trebuia să devină parte componentă a viitoarei mele pipe, după care lucrul reîncepea, mai iute, mai vârtos, sub îndrumările bulibaşei care-şi aprinsese pipa şi fuma, arătând uneori cu mâna spre cer şi apoi spre focul care trebuia bine potrivit.

Țiganca îmi făcu semn că e gata să-mi ghicească. Mă aşezai în fața ei, pe o mică buturugă. Bătrâna închise ochii şi începu să bolborosească silabe pe care le credeam a face parte din ritualul de înşelare a vigilenței clientului.

- Boierule, numili matali îi Ştefan, ai o casă aici, în târg, şî una în capitalî. Nevasta ți-a murit di cinci ani, iar copchii n-ai avut niciodată. Matali eşti bolnav di stomac şî nici cu ficatul nu stai prea bini. Drepti-s toate ci li zâc?

- Drepte! făcui eu, puțin agitat căci tot ceea ce-mi spusese țiganca corespundea realității. Dar tot eu îmi reveneam şi-mi spuneam: păi, sigur, toată săptămâna a avut vreme să afle de prin vecini cine sunt, ce averi am şi altele asemenea, lucru nimic mai uşor de înfăptuit datorită cotoroanțelor care-mi spionau până şi pisica, atunci când aceasta ieşea să îngraşe grădina. Alte lucruri, mai spectaculoase, doream să aflu eu despre mine de la babă...

- Întinde mâna la babă să ti lecuiascî di boli şi di duşmani, să scapi cu bini din procesul pe cari îl ai la Bucureşti cu colonelul Grigore.

Asta chiar că mă luă prin surprindere! De unde ştia de procesul cu colonelul? Sigur, citea gândurile, era o strălucită în ale telepatiei şi nimic mai mult, căci, preț de câteva secunde, recunosc, mă gândii la acel proces care se derula de peste cinci

ani, fiind amânat datorită dibăciei avocaților, de zeci de ori până acum. Ce avea să mai urmeze?

- Puni banul la baba, boierule, să ti disfac di farmişi şî sî ti discântic!

Mă execut imediat şi privesc la tot ceea ce face bătrâna. Aşază pe sol baticul adus de mine, despăturindu-l cu grijă; apoi ia un pahar în care pune apă doar până la jumătate, aruncând în el câteva plante ce mi se par uscate. Apa din pahar începe să sfârăie uşor; bătrâna ia paharul şi-l înfăşoară în batic, întorcându-l cu gura în jos. Pentru moment, am o reacție firească: de a o împiedica să facă un asemenea gest, întrucît apa se va scurge prin pânza transparentă a baticului, dar acest lucru nu se întâmplă, spre uimirea mea, tot mai crescândă. Baba-mi aduce paharul la ureche, bolboroseşte câteva cuvinte neînțelese, în timp ce apa sfârîie uşor. Se aşterne liniştea, preț de câteva secunde, apoi sfârăitul reapare o dată cu bolboroselile babei.

- Gata, acum eşti dezlegat di farmişi şî di boli şî di duşmani. O să ai o viață bună, numai să ai grijî în jurul

vârstei di 40 de ani, că am văzut sânji în palma matali. Cineva va vrea să-ți ia viața, nu pentru avere, nu pentru case, ci pentru altceva, mult mai di preț, pe care-l porți cu tini di când te-ai născut…

- Ce anume, ce port cu mine de când m-am născut, atât de

prețios încât să-mi pună-n pericol chiar viața?

Bătrâna mă privi cu tristețe şi arătă cu degetele spre cer; norii erau deja deasupra noastră. De unde apăruseră? Băieții babei erau gata demult şi se strânseseră în jurul nostru aşteptând-o pe aceasta să-şi termine ghicitul. Mă uit la ceas şi văd că este aproape de ora prânzului, lucru extrem de curios, căci mie mi se pare că nu au trecut mai mult de 45 de minute de când am venit aici.

- Ia pune-ți pipa-n gură boierule, să vedem cum îți şade! mă

îndemnă unul dintre feciorii babei. Iau pipa şi o simt caldă, afumată, vie. Din fețele lărgite în zâmbet ale tuturor, înțeleg că-mi *şade* bine.

- S-o porți sănătos, boierule! îmi ură şi bulibaşa care zori băieții

să stingă focul şi să strângă corturile. Le plătesc atât cât ne-am învoit, apoi ne luăm rămas bun. Plec puțin buimac şi oarecum alertat de faptul că numai peste un an de zile aş putea să mă prăpădesc. Din privirea şi gestul bătrânei înțelesesem că mai mult nu putea să-mi spună sau nu avea voie să-mi spună. După aproape o sută şi ceva de metri de mers, mă întorc pentru a le face semn cu mâna. Începuse de câteva secunde să picure mai tare şi vroiam să ajung cât mai repede în oraş. Când privesc spre corturi, nici urmă de țigani. Dispăruseră într-un mod inexplicabil, *se volatilizaseră*, cum ar spune un amic de-al meu. Fac stânga-mprejur şi pornesc spre locul unde, cu numai câteva minute în urmă, se aflaseră țiganii cu tot calabalâcul lor. Curios era, şi asta o realizam de abia acum, că nici zgomotele fireşti ale unei deplasări cu căruțele şi nici nechezatul cailor, nu-l auzisem. Să fi fost eu atât de prins cu gândurile?

În locul unde fuseseră corturile țiganilor, asemănătoare ca formă cu acelea ale indienilor din America, se mai aflau doar trei cercuri destul de mari, de iarbă uscată, pe care ploaia încă nu reuşise să le

ude, precum şi cenuşa încă fumegândă a focului unde mi se lucrase pipa. Privesc roată, jur-împrejur şi nu văd nimic. Îmi masez ochii obosiți şi mai privesc încă o dată: nimic! Cât este islazul de mare, nici urmă de țigani! Alerg atunci spre drumeagul care duce spre pădure, dar nici în lungul acestuia nu observ nimic…

Numai pipa rămasă în buzunarul meu mai confirma că nu am fusesem victima unei halucinații. Duc mâna la buzunarul de la piept. O simt la locul ei. O scot cu precauție şi mi-o aprind cu oarecare greutate. Tutunul a tras puțină umezeală.

Prin fumul pipei zăresc corturi de țigani, în liziera pădurii. Mă îndrept către ele. Acolo mă aşteaptă bătrâna să-mi ghicească. Doar e sâmbătă dimineață şi, conform înțelegerii, sunt aşteptat de cu zori…

Autor, Florinel
Agafiței.